ובא מעשה לפני ר' יוסי כו'. תימה דלשמואל [א] מסמע דמספקא ליה לר' יוסי אי תפיס לשון ראשון או אחרון ובתמורה (דף כה: וסס) גבי תמורת עולה [ט] ושלמים א"ר יוסי דבריו קיימים והיינו תפוס לשון שניהם ובגזיר פ"ב (דף ט. וסס) ובזבחים (דף ל. וסס) ובפסחים (דף נג: וסס) ובמנחות (דף קג: וסס) [ב] אית ליה לרבי יוסי דבגמר דבריו אדם נתפס וי"ל [ג] דהכא מספקא ליה שאי אפשר לומר [ד] דעת של שניהם שהרי סותרים זה את זה אבל בתמורה שאינם סותרים זה את זה [ד] א"ר יוסי תפוס לשון שניהם והיא דגזיר [ה] דמפרש דבריו הריני גזיר מן הגרוגרות והרי עלי מנחה מן השעורים קאמר דבגמר דבריו אדם נתפס: **הוה אמינא פרושי קא מפרש.** פי' בקונט' אסתירא מאה מעי מאה מעי לא משום תפוס לשון אחרון אלא משום דמפרש [ה] לשון אסתירא חשוב דשוה מאה מעי וקשה [ו] דתנן בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסה:) [ז] זחזים מאה דאינון סילען תלתין אין לו אלא מאה [ח] אלמא כי פרושי מפרש אזלינן בתר פחות שבשטות ולמימר דאינון סילען תלתין גרוען [ט] דליכא למימר התם לא מפרש אע"ג דאמר איינון כיון שרחוקין כל כך זה מזה מאה תמלתין [י] אלא מהדר קא הדר ביה דא"כ היה הולך הכל אחר התחתון כדתנן התם כתב למעלה מנה ולמטה מאתים הכל הולך אחר התחתון וגרסה לר"י לפרש דאי מהתם מהיא דאסתירא הוה אמינא הכא פרושי קמפרש [י] והוי כולו לשוכר דהכי קאמר [יא] דיורים לשנה אך שתשלם לי דיר בכל אדם [יב] לא אמתין עד סוף שנה כמו שכירות שאינה משתלמת אלא לבסוף וכי האי גונא אמר פרק בית כור (שם דף קה. וסס) גבי חלוקין עליו חבריו על בן נגס ואי הוה אמר הכא כולו למשכיר גרידא ה"א בהיא דאסתירא פרושי קמפרש ונזיל בתר פחות שבשטות כי היא דגבי גט פשוט אף ע"ג דלא אמר דאינון מאה מעי דקאמר התם אי נמי הוי אמינא האי דכולו למשכיר אלא משום תפוס לשון אחרון אלא מספקא ליה ומשום דקרקע בחזקת בעליה קיימת הוי למשכיר ואפי' אפיך מיפך כדאמר רב נחמן ורבינו שמואל פי' בפרק בית כור בע"א אי מהתם דמרחק ה"א פרושי קמפרש שמסופק היה [יא] וקאמר י"ב דיורים לשנה אם היא פשוטה ודיור זהב לחדש אם היא מעובדת [יב] ולכך כולו למשכיר ואלו משום תפוס לשון אחרון [יג] והשתא לא הוי פרושי קא מפרש דהיא דהתם דלעיל דהתם הוי כדפי' ר"י ותו דהיא דמרחק אין צריך לדחות משום דפרושי קמפרש דבגלאו הכי איכא למידחי דטעמא הוי משום דקרקע בחזקת בעליה עומדת ואפילו אפיך מיפך וכדפירש ר"י ניחא אלא דבפ' בית כור אינו מיושב לשון אי מהתם דמשמע דקאי אמרחק והרבה יש כיוצא בזה בגמרא ולפירוש רבינו שמואל אינו מיושב בשמעתין אי מהתם ולפירוש הקונט' אינו מיושב שם אם לא [יד] תפס שם כפי' רבינו שמואל וכאן כפירוש הקונט' וי"ס דל"ג אי מהתם אלא גרס מהו דתימא ותו לא ניחא טפי: **בחזקת שלא נפדה.** וא"ת לאביי דאמר בפרק השותפים (ב"ב דף ה. וסס ד"ה ובא) [טו] עביד אינש דפרע בגו זמניה אמאי הוי בחזקת שלא נפדה וי"ל דהתם הוי טעמא כי היכי דלא לטרדן והא לא שייך בפדיון הבן [יד] שיכול ליתן לאיזה כהן שירצה אבל קשה דא"כ היכי מייתי הכא מיניה ראיה לשוכר דשייך טעמא דלא לטרדן [טו] אלא יש לומר דלהכי הוי בחזקת שלא נפדה לפי שירא שימות הבן [טז] או יתעכלו המעות תוך שלשים דאין בנו פדוי כדאמר רבא בפרק יש בכור (בכורות דף מט. וסס) [יא] ושוכר נמי ירא להקדיש השכר פן יפול הבית [ב] או יפול ביתו של משכיר עצמו ויוציאנו דאמר ליה לא עדיפת מנאי כדאמרינן לעיל (דף קא:): נקיטת

גמ' מעשה דספור. ריש"א תנא או כוליה דשוכר או כוליה דמשכיר ומייתי מעשה דיחלוקו: **ואם אמר לו וכו'.** דאיכא תרתי ליתני לשנה ולחדשים: **יחלוקו.** דלא ידעינן אי תפוס לשון ראשון או לשון אחרון: **אסתירא מאה מעי מאה מעי.** אם אחד אומר לחבירו בכמה חפץ זה אמר לו אסתירא מאה מעי ונתרצו מאה מעי חייב לו: **ואם אמר מאה מעי אסתירא.** חייב לו אסתירא. תפוס לשון אחרון: **אי דאית ליה תפוס לשון אחרון אלא דהאי כוליה לשון חד אלא פרושי קמפרש סלע גדול שהוא שוה מאה פרוטות וכי אמר מאה מעי אסתירא הכי א"ל מאה פרוטות רעות שאינן שוות אלא [ד] סלע. אסתירא סלע מדינה והוא חלי דינר שהוא שמיני שבסלע ורי דאמרינן בהחובל (ב"ק נ.) בהתוקע לחבירו משלם לו סלע והוא חלי דינר וחלי דינר ג' פרוטות שהפרוטה אחד משמנה בחליסר וחלי דינר שלם מעה כסף אחן שאם פונדיונין ופונדיון שני מיסרין הרי י"ב מיסרין לחלי דינר תן לכל מיסר ח' פרוטות הרי נ"ו וכי אמר ליה אסתירא מאה מעי סלע שהוא יותר ארבע פרוטות קאמר ליה דסתם מעות פרוטות ניהו אי לא פירש מעות כסף. ואי אפשר לומר דמאה מעות כסף קאמר שאין לך סלע כזה שאפי' סלע גורי אינו אלא נ"ד מעות: **ושמואל אמר.** מתני' דתני יחלוקו: **בנה נ"ד נאמנע החדש.** ואמר לו לא מציתי או תן לי שכר חדש זה וכי מספקא לן איזהו לשון נתפס אמרינן העמד ממון על חזקתו ומה שדר בה כבר לא מפקינן מייניה [ט] ולמא לשון אחרון אית לן למיתפס ומה שלא עבר מן החדש או יצא או יתן לו שכרו העמד קרקע על חזקתה בחזקת בעליה: **כולו למשכיר.** העמד קרקע בחזקת בעליה: **בסוף החדש כולו לשוכר.** העמד ממון על חזקתו: **יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה.** ואע"פ שמסך אינה משיכה דכוליה חד מקח הוא ועד דמסך כוליה לא קני מידי: **ראשון קנה.** כיון דא"ל סאה בסלע כל סאה וסאה הוה ליה חד מקח ומשיכה כל אחת קנאה: **הכא משום דפפים הוא.** ולעולם מספקא ליה לשמואל הלכך מכי תפיס אין בנו כח להוציא מידו העמד דבר על חזקתו: **ורב נחמן אמר קרקע בחזקת בעליה עומדת.** ואפילו בא בסוף החדש כולו למשכיר שהספק לא עכשיו נולד אלא מתחילת החדש נולד והעמד קרקע על חזקתו ונמצא שדר בשל חבירו וצריך להעלות לו שכר: **אע"ג דאפיך מיפך.** ואמר ליה מעיקרא מדינר זהב לחדש משניים עשר זהובים לשנה קאמר רב נחמן כולו למשכיר דטעמא לאו משום דתפוס לשון אחרון הוא אלא שפוקי מספקא ליה וספיקא שדי ליה אתחילת החדש וקרקע בחזקת בעליה דעמידנו: **שוכר אומר נתפס.** שכר [ה] שנה: **בסוף זמנו.** [ט] שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף והוה ביום אחרון של שנה: הכי גרסינן **דתנן מה האב בסוף שלשים יום בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שנפדה לאחר שלשים בחזקת שנפדה עד שיאמרו לו שלא נפדה.** ובבכורות תני לה גבי בכור דכתיב ביה (במדבר יח) מבן חדש תפדה הלכך מסתמא בתוך שלשים יום לא פדאו אביו הלואי שיפרע אדם חובו בזמנו ומייב הכן לפדות עצמו: **ומה לאחר שלשים.** סתמיה פדוי דפדאו האב בזמנו: **עד שיאמרו.** השכיניס ידוע לנו שלא פדאו אביו שהוא לוה בשעת מותו. וגבי כהן לא שייך למיתני לשון יביא ראיה דכהן לאו בעל דינו הוא דאי בעי אמר ליה לדידך לא יהיבנא אלא לכהן אחר ולהכי תני עד שיאמרו לו. ומשיאמרו לו המלוה מוטלת עליו שיפדה הוא עצמו: **לא גרילא שאכנו גדין ביומא דמשלם זמניה.** והוא אומר לו נתתי בבקר: שכיר

ובא מעשה לפני רבן שמעון בן גמליאל ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקו את חדש העיבור: גמ' מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ואם אמר לו בשנים עשר זהובים לשנה מדינר זהב לחדש יחלוקו ומעשה נמי בציפורי באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהובים לשנה מדינר זהב לחדש ובא מעשה לפני רבן שמעון ב"ג ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקו את חדש העיבור אמר רב אי הואי התם הוה יהיבנא ליה כוליה למשכיר מאי קא משמע לן תפוס לשון אחרון הא אמרה רב חדא זימנא דאמר רב הונא אמרי בי רב אסתירא מאה מעי מאה מעי מאה מעי אסתירא אסתירא אי מהתם הוה אמינא פרושי קא מפרש קמשמע לן ושמואל אמר בבא באמצע חדש עסקינן אבל בא בתחלת חדש כוליה למשכיר בא בסוף חדש כוליה לשוכר מי אמר שמואל לא אמרינן תפוס לשון אחרון והא [ט] רב ושמואל דאמרי תרוייהו [א] כור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה התם טעמא מאי משום דתפים הכא נמי קא תפים [ב] ורב נחמן אמר [ב] קרקע בחזקת בעליה קיימת מאי קמ"ל תפוס לשון אחרון היינו דרב [ג] אע"ג דאפיך מיפך בעו מיניה מרבי יגאי [ד] שוכר אמר נתתי ומשכיר אומר לא נטלתי על מי להביא ראיה אימת [ה] אי בתוך זמנו תנינא אי לאחר זמנו תנינא דתנן [א] [ו] מת האב בתוך שלשים יום בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שנפדה [ז] לאחר שלשים יום בחזקת שנפדה עד שיאמרו לו שלא נפדה לא צריכא ביומא דמשלם זמניה מי עביד אינש דפרע ביומא דמשלם זמניה או לא אמר להו ר' יוחנן תניתוה שכיר

עדות גמורה, דהך חזקה דמחזקינן ליה בחזקת שנפדה, לאו זו היא חזקה מעליתא, דרובא דאתיא לא פדאי למפדע מהו מיד, והכא לא שייך למימר עד שיביא ראיה, דהכא יכול לומר לו הבן לכהן דעלמא יהביה אבא (שם).

מוסף רש"י

ששכר מרחץ מחבירו כו'. דא"ל הכי מרחץ זה אני משכיר לך בי"ב זהובים לשנה, דיור זהב לחדש, ואותה שנה שנת עיבור היתה, ואי תפסיקן לשון ראשון נתעברה לשוכר ולא יצן אלא י"ב זהובים לי"ג חדשים, כדתנן המשכיר בית לחברו לשנה נתעברה השנה נתעברה לשוכר, ואי תפסיקן לשון אחרון נתעברה למשכיר ומייב ליתן לו י"ג זהובים, כדתנן נמי השכירו לחדשים נתעברה השנה נתעברה למשכיר, והכא בלשון ראשון השכיר לו בית לשנה ובלשון אחרון השכיר לו לחדשים, והרי שתי הלשונות סותרין זה את זה (רשב"ם ב"ב קה.). **יחלוקו את חדש העיבור.** יתן לו שכר אלי אחדש, דממון המוטל בספק מוזקין, דמספקא לה אי תפוס לשון ראשון או לשון אחרון (שם). **כור בשלשים אני מוכר לך.** גריך היה לו למעות כנגד דמי הכור ולא נתנו שיהא זה קונה פחות מכור, אלא כור בגמלוס מקנה לו לא פחות ולא יותר, הלכך אפילו אם מסך ואע"פ שפסק ואפילו בראשון נוקה ובכליו אל נוקה, לא קנה עד שיהא הכור מדוד כולו, דהכא מדידה מעכבת הוא ולא הקפיד במכירה פחות מכור ויותר מכור, ומשום הכי יכול לחזור בו מכל המכירה, אפילו כשמדד לו כ"ש אפילו מחוך הוא כל אם שלא נמדד אפילו אחרונה, ואע"פ שמסך הכ"ט אין אינה משיכה מעליא, דכור זה חד מקח הוא ועד דמסך כוליה לא קני אלא דאמרינן בפרק האומר (מז.) דהיכא דמכר לו חמור בפרה ועלה ומסך את הפרה ולא מסך את הגמלה יכולין לחזור בהם משום דלא הוי משיכה מעליתא, ומתני' דקתני מסך ולא מדד קנה, הייינו כשמקנה לו כל אחדילה כמות שהיא והמדידה גלוי מילתא בעלמא היא לחודיע כמה מכר (רשב"ם ב"ב פו: וכנר"ז שם קה.). **ראשון ראשון קנה.** שכל אחד מכירה בפני עצמו היא, וכגון דהוא מדה לוקח ובסימטא דקני ליה בלוי, ל"ג בראשון מוכר וכגון דא"ל מעיקרא יקנה לך כלון בראשון (שם פו:). **בחזקת שלא נפדה.** דלא עביד אינש דפריק תוך שלשים, עד שיביא ראיה (בכורות מט.). **בחזקת שנפדה.** דכהן הוי מוליא מתכילו והודע כתו (שם). **עד שיאמרו לו.** לבן שלוה אביו בשעת מיתתו שלא נפדה, ובאמירה קגיא בלא נפדה, דאמרינן לעולם לא יוציא לבנו בעלמא יהביה אבא (שם).

מוסף רש"י

א) ב"ב פו: קה. [קו:], **ב)** לקמן קי., **ג)** בכורות מט., **ד)** עי' רשב"ם ב"ב דף קה סוע"ב שמקשה על רש"י, **ה)** דלמא לשון דאמרן כל"ל ר"מ, **ו)** צ"ל תמורת עולה תמורת שלמים. מהרש"א, וכ"ה בתוס' הרא"ש, **ז)** בתוס' הרא"ש, זהובים, **ח)** בתוס' הרא"ש, ולא, **ט)** בדפו"ר, תפ'. ובמהרש"א כתוב תפרש, **י)** ושם בע"ב ד"ה כי היכי, **כ)** עי' מצפ"א ורש"ש,

צח א מיי' פ"ד מהל' מכירה הל' ז סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' ר סעיף ז:

צט ב ג מיי' פ"ז מהל' שכירות הלכה ב סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שיב סעיף טו:

ק ד ה מיי' שם הל' ג ועיין בהגהות ובמגיד משנה סמג שם טוש"ע משנה סי' שח סעיף ח:

קא ו ז מיי' פי"ח מהל' מכירה הלכה יט סמג עשין קעד טוש"ע י"ד סי' שה סעיף יד:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שוכר וכו' שכר השנה: **(ב)** ד"ה בתוך זמנו היינו תוך השנה דשכירות אינה וכו' והוא יום אחרון: **(ג)** תוס' ד"ה ובא אמי' אמר שניהם: **(ד)** ד"ה הוה אמינא וכו' משום דמפרש לשונו אסתירא: **(ה)** בא"ד מאה מתלתין סלעין אלא:

הגהות הגר"א

(א) גמ' דתנן מת כו'. ר"ב גירסת סרי"ף ורא"ש דתניא כל ל' יום בחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן לאחר ל' יום בחזקת שנתן עד כו'. וקאי אשכירות סתם שהוא על ל' יום וכ"ה בתמב"ם וש"ע ורש"י התלוף הגיהס"ל וכדעת תוס' וש"פ בפ"ק דב"ב (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' ש"ז ס"ק ב'): **[ב]** תוס' סד"ה בחזקת. אי יפול כו'. ר"ב אבל רא"ש בסי' כ"ה כתב דבתוך זמנו אי הקדים לו שכרו אינו יכול להוציאו אף בכה"ג:

רבינו חננאל

ומקש', ולית ליה לשמואל תפוס לשון אחרון, והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו כור בל' סלעים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפי' בסאה אחרונה, דלא הויא משיכה עד דמשיך כולה כמה דא"ל. כור בל' סלעים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה, לאו משום דאמרי' תפוס לשון אחרון. ופרקי' טעמא דשמואל בכל כה"ג, כל דתפוס זכה. ורקיע' לן כרב נחמן, דמקש' על רב כהנא בפ' המקבל (לקמן קי.) הילכת' כרב נחמן דאמר קרקע בחזקת בעליו קיימ'.

מוסף תוספות

א. דאוקי לה בבא באמצע החדש. תוס' ב"ב קה.

ב. גבי הריני נזיר מן הגרוגרות הרי עלי מנחה מן השעורים. תוס' הרא"ש.

ג. דבכולהו לר' יוסי כאילו הוציא שניהן יחד ולהכי [במתניתין]. תוס' ב"ב קה. ד. דאפשר לקיים שניהם כגון שירעה עד שיסתאב ויביא בדמיה חציה עולה וחציה שלמים. תוס' הרא"ש.

ה. ומנחות ובוחים ופסחים. תוס' ב"ב קה.

ו. לפרש"י היכי תיסק אדעתין דאיסתרא מאה מעי פרושי קא מפרש ולעולם רב כרבנן דאמרי הלך אחר פחות שבלשונות. תוס' ב"ב קה: ז. כתב. תוס' ב"ב קה: ח. שיש לפרש כך זהזים מאה דאינון תלתין סלעים קלים שאינן שוין אלא כ"ה סלעים דיד בעל השטר עד התחתונה והמוציא מחבירו עליו הראיה ושמא כך פירושו. לקמ"ס ב"ב קסה: ט. הכא נמי הוה לן למימר מאה מעי גרועין. תוס' הרא"ש. י. ההיא דמשכיר. תוס' ב"ב קה: יא. שמא תתעבר השנה. לקמ"ס ב"ב קה: יב. ופירוש הך שנה דאמרית לך י"ב דינר לשנה לא בשנה מעוברת קאמינא אלא בשנה פשוטה שמגיע דינר לכל חודש. לקמ"ס שם. יג. דכל היכא דאיכא למימר פרושי קמפרש ולא יסתרו הלשונות זו את זו יש לנו לומר דמפרש הוא לראשון אחרון דפירוש הוא לראשון אבל איסתרא מאה מעי שהאיסתרא צ"ו פרוטות וסותרין הלשונות זא"ז והאי דקאמר איסתרא מאה מעי כאילו אמר צ"ו מעות מאה מעות דמי, התם קאמר רב הלך אחר המוחזק כשמואל. לקמ"ס שם. יד. דהוי ממון שאין לו תובעין. תוס' ב"ב ה: מוסיף: ולכך צריך לומר דבכור נמי איכא טירדא דמצוה שצריך מיד ליתן דזריזין מקדימין]. טו. ריפטר. תוס' ב"ב ה:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שכיר בזמנו נשבע ונוטל. אם ביום שילא ממלאכתו תבעו נשבע שלא קיבל ונוטל שזה אחד מן הנשבעים ונוטלין האמוריים במסכת שבועות (דף מד:) שתקנו לו חכמים דשקלוה לשבועה מבעל הבית ושליחו אשכיר משום דבעל הבית טרוד בפועליו וכסבור שנתן לזה כשנתן לחבירו: (ב) **אבל.** בעלמא אפי' ביום זמנו נאמן לומר פרעתיך כבר וכשבועת היסת שהטילו חכמים על מי שאינו מודה במקצת: **וכתב ליה.** משכיר לשוכר שטרא שהשכירה לו לעשר שנים ולא נכתב בשטר זמן ולאחר זמן בא לפני ב"ד ואמר כבר פרעתי בה חמש שנים וזה אמר לא פרעתי אלא שלש: **מהימן.** בעל הבית דקרקע בחזקת בעליה עומדת על כל דבר ספק הבא לפניהם: **שבועה.** שובר: **דלא אחזוק בה.** דלא תימא לקוחה היא בידי ולא שאוכל לתבוע עשר שנים לעולם: **שואל אדם בטובו לעולם.** אם יראה אדם כלי לחבירו ואמר השאילני בטובו וא"ל הן שאול לו לעולם כל זמן שהוא ראוי למלאכה דהאי בטובו משמע לן כל זמן שהוא (ג) טובו אפילו מחזירו מוחזר ונוטלו כשילטרך: **והוא דקני מיניה.** דבעליה אבל לא קני [ב] מכי אהדייה כלתה קנייה דמשיכה לאשונה: **ומהדר ליה קמיה.** וכשיפחות שלא יהא ראוי יחזיר לו שכיון דהא לאו במתנה יהביה אלא שאלה הואי [ג] ובטובו (ג) הוא(ד) והאי לאו טוב הוא: **פרדיסא.** סתמא: **רפיק ביה.** חד פרדיסא: **כל דבעי.** אפילו [ד] גדול כאנטוכיא: **ואי א"ל פרדיסי.** רפיק ביה כל פרדיסי דאית ליה ולא אמרינן תרי פרדיסי הוא דקאמר ליה דאפי' טובא נמי משמע: **אושלן.** השאילני: **גרגותא.** בארי מים מייס להשקות שדות: **לא בני לה.** אם בא לבטובו ולומר עודי שאול לי לעולם זה מעכב עליו ואומר לא השאלתיך אלא אותו ולא כשנעשה אחר: **בני לה.** והרי היא שאולה לו עד שישקה כל שדותיו: **בי גרגותא.** אמר לו בלשון הזה השאילני בי גרגותא השאילני מקום לחפור בו בארי קאמר ליה: **ולרי ואזיל כמה גרגותי בארעיה.** אם לא ימלא כאן יחפור במקום אחר עד דמתרמי ליה מקום הראוי: **ולריך למיקני מיניה.** מעיקרא ואי לא קנה מייה דיבורא בעלמא א"ל ומני למהדר ליה: **מתני' חייב להעמיד לו בית.** בימי שכירותו: **לא יעשנו קטן.** השוכר מעכב עליו אי אפשי בבית גדול ואי אפשי בבית קטן: **גמ' ואי דאמר ליה בית זה.** אני משכיר לך: **אזדא ליה.** הלך לו מזלו גרם ואמאי חייב להעמיד לו בית: **וליטעמיך ל"ג: מהו דתימא מאי זה דקאי אגודא דנהרא.** שהוא חשוב ואגודא דנהרא הוא דמתני בהדיה שדרך בני אדם מקפידין בכך אבל אדרבו ורחבו לא אתני בהדיה: **קמ"ל.** דאכולה מילתא אתני:

הדרן עלך השואל

המקבל. או בארישות למחצה ולשלש ולרביע או בחכירות בכך וכך כורים לשנה: **לחרוש אחריו.** אחר הקלילה או העקירה כדי להפוך שרשים של עשבים רעים שבו וימותו ולא יחזרו וילמחו לכשתזרע: גזמורות

נקיטת חמש שנין. פר"ח לשון אחד וכן בקונטרס שאין כתוב בשטר לא תחילת השנים ולא סופן והשטר ביד השוכר ואומר משכיר לשוכר כבר דרת ה' שנים ופריך בשטר מלוה מי נאמן לומר פרעתי פלגא ומשני הכא מ"ל האי דכתבי לך שטרא כי היכי דלא תחזק פירוש עיקר השטר נכתב בשבילי שלא תאמר לקוח הוא בידי ואין השטר בידך אלא כדי שלא אכתוב לך משבון השנים כמה היו מכל מקום עיקר השטר בשבילי נכתב שע"י כן יש קול שבמשכנתא הוא אלגלך [א] אע"פ שהשטר בידך [ב] ולשון שני פר"ח וזה לשונו יש אומרים שכתוב בשטר בזמן כך וכך שכרתי חצרו של פלוני עשר שנים שנים בק' דינרים ר' דינרים בכל שנה ואחר ה' שנים טוען השוכר ואמר למשכיר נקיטת שכירות חמש שנין כו' ואסיקנא דהשוכר נאמן ובשבועה [ג] ומסתברא כי האי פירושא בתראה עכ"ל ולשון זה נראה עיקר אלא דבגאמנות שהוכר האומר שפיע השכירות אייבי נמי לעיל מייה בסמוך ומשמע דבהכי נמי אייבי (ד) ועוד דהשתא ניחא טפי מה שאמר במסקנא אלא נעשה השטר לגוביינא אלא כדי שלא יחזיק השוכר דלפי זה השטר יצאו ביד המשכיר [ד]: **שואל אדם בטובו.** בערוך בערך (ו) שואל מפרש בטובו בטובה שמחזיק השואל להמשאיל יכול השואל להשתמש לעולם בכליו של משאיל [ה] ואין נראה: **פרדיסי רפיק ביה כל פרדיסי דאית ליה.** ולא"ת [ו] דאמר בריש המוכר את הבית (ב"מ דף סא: ושם ד"ה אלעפא) [ז] אלעפא תרתי משמע [ח] ואין לומר דהתם נמי אי אמר אלעפי הוה משמע כולהו כמו פרדיסי דהא אמר התם בסוף פרק (דף סט:) דיקלי יהיב ליה תרי דיקלי ותו לא וי"ל דהיינו דוקא גבי מכר דאין לנו לומר שמכר כל קרקעותיו אלא הפחות אבל בשאלה אינו מקפיד המשאיל לכל ארכו [ט] (ח) ועוד י"ל דהתם יד לוקח על התחתונה שהמוכר מוחזק והכא יד המשאיל על התחתונה שהשואל מוחזק וכ"ת לא מקרי שואל מוחזק כיון שסופו להחזיר ואין נשאר בידו כדאמר לעיל קרקע בחזקת בעליה עומדת ואפי' בסוף החדש לא דמי דדוקא קרקע שאין יכול להניע לשמטו מיד בעלה אזלינן בתר חזקה קמא אבל במטלטלין אזלינן בתר מאן דתופס השתא היכא דליכא חזקת קרקע כנגדה:

הדרן עלך השואל

המקבל. בתבן ובקש. אותו שנקנן עם השבולת קרוי תבן [י] והנשאר בארץ [יא] קרוי קש שקורין אישטובל"א [יב] כדכתיב (בראשית כד) גם תבן גם מספוא רב עמנו ואותו שנשאר בקרקע אין נותנין לבהמות לאכול וכתיב נמי (שמות ה) לקושש קש לתבן שהיו מלקטים בשדות הקש הנשאר שם תחת התבן כי התבן כבר הוליכוהו הבעלים אים לביתו וכן אמרינן בפרק שואל (שבת דף קנ:) בשלמא קש משכחת לה בממובר אלא תבן בממובר היכי משכחת לה ובגמרא דקאמר (ו) בעינא דתיתבן ארעאי הוה ליה למימר דתתקש [יג] אלא משום שרגילות הוא לעשות אשפה מן התבן ולזבל השדה ולהכי קאמר דתיתבן כלומר שיהא הקש במקום הזבל העושין מן התבן והא דקאמר נמי בעינא תיבנא התם לפי שעוקר הכל ודש את הכל במוריגים ומתרבך נקרא הכל תבן: [וע"ע תוספות שבת לו: ד"ה כיהא] ואזל

מסורת הגהות הב"ח

(א) במשנה למרוש אחריה ימכוש: (ב) רש"י ד"ה שכיר וד"ה אבל הד"ל: (ג) ד"ה ומהדר וכו' ובטובו הואי והאי: (ד) תוס' ד"ה נקיטת וכו' דבהכי נמי אייבי הכא ועוד: (ה) ד"ה פרדיסי וכו' ועוד י"ל. נ"ב ובריש המוכר [אם] הבית דמו התוס' פירוש זה: (ו) תוס' ד"ה המקבל וכו' ובגמרא דקאמר האי אמר בעינא דמיתבן:

הגהות הגר"א

[א] גמ' תמוה. נ"ב גירסת ר"ח מחזיק עצמו. בעל העיטור ועי' בתוס' (ולשון שני פר"ח מר): [ב] רש"י ד"ה והוא דקני. מכי כו'. נ"ב ורי"ף ורמב"ם מפרשים אפי' לא אהדייה ועי' לש"ש וסג"ל: [ג] שם ד"ה ומהדר. ובטובו כו'. נ"ב ר"ל שאינו יכול לתקנו: [ד] שם ד"ה כל דבעי אפי' כו'. נ"ב ומרב"ם פי' אפי' אינו שלו:

מוסף תוספות

א. ולא תוכל לטענן חזקה. תוס' הרא"ש. ב. [ד]כיון דשטרא דנן לא לגוביינא קאי אלא משום דלא יחזיק בקרקע לא אמרינן היה לך למכתב אגבייה כבר דר בה כך וכך שנין או הוה לך למכתב עליה אחריה בהני שני אלא המשכיר נאמן ובשבועה. תוי"ט ג. ואע"ג דלהדייא אמרינן לעיל דלאחר זמנו נאמן אשמועינן דהכא נמי נאמן אע"ג דאיכא שטר בידו דמשכיר שהוא כעין שטר חוב ומש"ה פרכינן אמאי מהימן במקום שטרא ואי משום דכיון דלא טעין דפרע כוליה לא מצינו לומר ליה שטרך בידא דמשכיר מאי בעי אלא מעתה אוזפיה ק' זוזי בשטרא ואמר פרענא פלגא ה"נ דמהימן והא ודאי קי"ל דלא מהימן ומהדרינן דלא דמי שטרא דא לשט"ח דעלמא דהתם לגוביינא בלחוד קאי וכי היכי דכי פרע כוליה איבעי ליה למקרעיה ה"נ כי פרע מקצתיה איבעי ליה למיכתב תברא עליה או על גביה אבל הכא אפילו כי פרעיה כוליה לא יכול למקרעיה דהא בעי ליה משכיר ההוא שטרא למהוי ראיה דנחת שוכר להחיא ארעא בתורת שכירות ולא ליחזק עליה. ריטב"א. ד. מיהו היכא דאיתרמי עובדא כלשון

קב: א ב מיי' פי"ח מהל' שכירות הל' ו סמג עשין ל טוש"ע ח"מ סי' פט סעיף ב וסעיף ג [וסי' עח סעי' ג]:

קג: ג מיי' שם פי"ז הל' ג ועיין בהשגות ובמ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שז סעיף ח:

קד: ד מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ב:

קה: ה ו ז מיי' פי"ח מהל' שאלה ופקדון הלכה מ סמג לאוין נב טוש"ע ח"מ סי' שמא סעיף ו:

קו: ח מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ז:

קז: ט מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ח:

קח: י כ ל מ מיי' פי"ב מהלכות שכירות הלכה ז [ומיי שם הל' ו] סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שיב סעיף י [וטוש"ע ח"מ סי' שיד סעי' ח בהג"ה]:

א נ מיי' שם פי"ח הל' ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שכ סעיף ד:

ב ס מיי' שם הלכה י סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף ב:

א) שכיר בזמנו נשבע ונוטל המקבל שדה מחבירו [ב]מקום שנהגו לקצור יקצור לעקור יעקור לחרוש (ג) אחריו יחרוש הכל כמנהג המדינה [ד]כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות

[ב]לא בשכיר בזמנו [ג]משום דבעל הבית טרוד בפועליו אבל [ד]הכא שוכר מהימן בשבועה אמר רבא אמר רב נחמן [ה]האי מאן דאוגר ליה ביתא לחבריה לעשר שנין וכתב ליה שטרא וא"ל נקיטת חמש שנין מהימן א"ל רב אחא מדפתי לרבינא אלא מעתה אוזפיה מאה זוזי בשטרא וא"ל פרעתיך פלגא ה"נ דמהימן א"ל הכי השתא התם שטר לגוביינא קאי אם איתא דפרעיה איבעי ליה למכתבא אגביה א"נ מיכתב עליה תברא אבל הכא אמר ליה האי דכתיבי לך שטרא כי היכי דלא [א] תחזק עליה אמר רב נחמן [ו]שואל אדם בטובו לעולם אמר רב מרי ברה דבת שמואל [ז]והוא דקני מיניה אמר רב מרי בריה דרב אשי [ז]ומהדר ליה קתיה אמר רבא [ח]האי מאן דאמר ליה לחבריה אושלן מרא למירפק ביה האי פרדיסא רפיק ביה ההוא פרדיסא פרדיסא רפיק ביה כל פרדיסא דבעי פרדיסי רפיק ואזיל כל פרדיסי דאית ליה ומהדר ליה קתיה אמר רב פפא [ט]האי מאן דאמר ליה לחבריה אושלן האי גרגותא ונפלה לא בני לה גרגותא ונפלה בני לה בי גרגותא כרי ואזיל כמה גרגותי בארעיה עד דמתרמי ליה וצריך למיקני מיניה: **מתני'** [י]המשכיר בית לחבירו ונפל חייב להעמיד לו בית היה קטן לא יעשנו גדול גדול לא יעשנו קטן אחד לא יעשנו שנים שנים לא יעשנו אחד לא יפחות מן החלונות ולא יוסיף עליהם אלא מדעת שניהם: **גמ'** היכי דמי אי דאמר ליה בית זה נפל אזל ליה אי דאמר ליה בית סתם אחד [כ]אמאי לא יעשנו שנים קטן אמאי לא יעשנו גדול אמר ריש לקיש דאמר ליה בית שאני משכיר לך מדת ארכו כך [כ]וכך אי הכי מאי למימרא אלא כי אתא רבין אמר ריש לקיש דאמר ליה [ל]בית כזה אני משכיר לך ואכתי מאי למימרא [מ]לא צריכא דקאי אגודא דנהרא מהו דתימא מאי כזה דקאי אגודא דנהרא קמ"ל:

הדרן עלך השואל

[ב]מכי אהדייה כלתה קנייה דמשיכה לאשונה: **ומהדר ליה קמיה.** וכשיפחות שלא יהא ראוי יחזיר לו שכיון דהא לאו במתנה יהביה אלא שאלה הואי [ג] ובטובו (ג) הוא(ד) והאי לאו טוב הוא: **פרדיסא.** סתמא: **רפיק ביה.** חד פרדיסא: **כל דבעי.** אפילו [ד] גדול כאנטוכיא: **ואי א"ל פרדיסי.** רפיק ביה כל פרדיסי דאית ליה ולא אמרינן תרי פרדיסי הוא דקאמר ליה דאפי' טובא נמי משמע: **אושלן.** השאילני: **גרגותא.** בארי מים מייס להשקות שדות: **לא בני לה.** אם בא לבטובו ולומר עודי (ה) שאול לי לעולם זה מעכב עליו ואומר לא השאלתיך אלא אותו ולא כשנעשה אחר: **בני לה.** והרי היא שאולה לו עד שישקה כל שדותיו: **בי גרגותא.** אמר לו בלשון הזה השאילני בי גרגותא השאילני מקום לחפור בו בארי קאמר ליה: **ולרי ואזיל כמה גרגותי בארעיה.** אם לא ימלא כאן יחפור במקום אחר עד דמתרמי ליה מקום הראוי: **ולריך למיקני מיניה.** מעיקרא ואי לא קנה מייה דיבורא בעלמא א"ל ומני למהדר ליה: **מתני' חייב להעמיד לו בית.** בימי שכירותו: **לא יעשנו קטן.** השוכר מעכב עליו אי אפשי בבית גדול ואי אפשי בבית קטן: **גמ' ואי דאמר ליה בית זה.** אני משכיר לך: **אזדא ליה.** הלך לו מזלו גרם ואמאי חייב להעמיד לו בית: **וליטעמיך ל"ג: מהו דתימא מאי זה דקאי אגודא דנהרא.** שהוא חשוב ואגודא דנהרא הוא דמתני בהדיה שדרך בני אדם מקפידין בכך אבל אדרבו ורחבו לא אתני בהדיה: **קמ"ל.** דאכולה מילתא אתני:

הדרן עלך השואל

ראשון דיינינן דהמשכיר נאמן בשבועה. מו"ז סימן שלג. ה. והני מילי בתשמיש שאינו מכלה אותו ואם קנה מן המשאיל שהשאילו לשואל להשתמש בו בכל מלאכה שיחפרן יש לו להשתמש בו בכל מלאכה שיחפרן יש לו לתשמיש בו בכל מלאכה ואע"פ שהוא חסר וכלה, ואם לא נשאר ממנו אלא ידו של אותו הכלי וכלה וחסר כולו מחמת המלאכה שהיה משתמש בו מחזיר לו אותו היד ופטור. עיין ערך שלג. ז. מאי שנא מהא. תוס' הרא"ש. ז. גבי ההוא דא"ל לחבריה ארעתא דבי ר' חייא מזבנינא לך וקאמר התם מינוט. תוס' הרא"ש. ח. [ו]כמו כן הוה לן למימר דמינוט פרדסי שתים. כ"פ. ט. כי סופו לחזור לו. תוס' הרא"ש. י. [ו]הוא מה שיוצא מן התבואה כשדשין אותה. ריטב"א. יא. היינו זנבות השיבולים. תוס' שבת לו: ד"ה כיהא. יב. וסמך לדבר דתבן הוא אותו שנקצר כבר. כ"פ. יג. דהנשאר בקרקע נקרא קש. תוס' שבת שם.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ואזל הוא ויהיב בריבעא. תימה דהכא משמע דבעל הבית שקיל פחות מן המרים ובכל דוכתי משמע שהמרים נוטל פחות כדאמרינן במי שמחזו (גיטין דף עד:) כ"ע דלו תלת ושקלי ריבעא ואת דלי מרבעה ושקיל תילתא ולקמן בפירקין (דף קי.) גמי אמרינן מרים אומר למחצה ירדתי ובעל הבית אומר לשליש הורדתיו משמע שמרים רגיל ליטול פחות ולא יותר וי"ל דהכא איירי שהמרים נותן זרע [א] אבל בכל דוכתי איירי שבעל הבית נותן זרע או בכרמים ופרדסים שאין צריך זרע דאיכא אתרא דעבדי הכי דאריסא יהיב ביזרא ואיכא אתרא דעבדי הכי דמרי ארעא יהיב ביזרא כדאמר לעיל בסוף איזהו נשך (דף עד:):

בוכרא וטפתא. פר"ח מרין וכן מרין [ב] שכך רגילים לעשות סביבות השדה מחוץ לגדר כדאמרינן בסוף פרק בית כור (ב"ב דף קח.) [ג]ובערוך [ערך ארכבתא] פי' כפירוש הקונטרס: **בלמא.** פירוש שמירה כמו פיו בלוס (בכורות דף מ:) פירוש סגור וכן בולס עלמו בשעת מריבה שילהי כסוי הדם (חולין דף פט.) אבל אולר בלוס דסוף פרק התקבל (גיטין דף סז. ושם ד"ה בלוס) הוא בסמ"ך (ד) כמו עיסה בלוסה מעורב בפרק כלל גדול (שבת דף עו:) ואולרות בלוסין בב"ר (ה)(פרשה ט):

מנכה לו מחבורו. בין בחכירות בין בקבלנות אייר כדאמר בגמרא ואע"ג דתנן לקמן (דף קה:) המקבל שדה מחבירו ואכלה חוגב אם מכת מדינה היא מנכה לו מחכירותו ולא אייר אלא בחכירות דבקבלנות אינו מנכה לו אלא נוטל שליש או רביע כמו שהתנה כדפירש לקמן בקונטרס מ"מ הכא בסיפא מנכין לו כיון דא"ל בית השלחין דלא איבעי ליה למימר כיון דקאי בגווה מדאמר זו כדאמר בגמרא ש"מ שרוצה לומר כל זמן שתהא בית השלחין כמו שהיא עכשיו שיש בה מעין:

דלפסר

בזמורות ובקנים ושניהם מספקין את הקנים: **גמ'** תנא מקום שנהגו לקצור אינו רשאי לעקור לעקור אינו רשאי לקצור [א]ושניהם מעכבין זה על זה לקצור אינו רשאי לעקור האי אמר בעינא דתתבן לי ארעאי והאי אמר לא מצינא לעקור אינו רשאי לקצור האי אמר בעינא דתינקר ארעאי והאי אמר בעינא תיבנא ושניהם מעכבין זה על זה למה לי מה טעם קאמר מה טעם לקצור אינו רשאי לעקור לעקור אינו רשאי לקצור משום דשניהם מעכבין זה על זה: לחרוש אחריו יחרוש: פשיטא [ב]לא צריכא באתרא דלא מנכשי ואזל איהו ונכיש מהו דתימא אמר ליה האי דנכישנא אדעתא דלא בריבנא לה קמ"ל [א] [ג]דאיבעי ליה לפרושי ליה: הכל כמנהג המדינה: הכל לאתויי מאי לאתויי הא דת"ר [ד]מקום שנהגו להשכיר אילנות על גבי קרקע משכירין מקום [ה]שאין נהגו להשכיר אין משכירין מקום שנהגו להשכיר משכירין פשיטא [ה]לא צריכא דכ"ע יהבי בתילתא ואזל איהו ויהביה בריבעא מהו דתימא דאמר ליה האי דבצרי לך אדעתא דלא יהיבנא לך באילנות קמ"ל דאיבעי ליה לפרושי ליה: מקום שנהגו שלא להשכיר אין משכירין: פשיטא [ו]לא צריכא דכ"ע מקבלי [ה] בריבעא ואזל איהו וקיבלה בתילתא מהו דתימא א"ל האי דטפאי לך אדעתא דיהבת לי באילנות קמ"ל דאיבעי ליה לפרושי ליה: כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש: אמר רב יוסף בבבל נהיגו דלא יהיבי תיבנא לאריסא למאי נפקא מינה דאי איכא אינש דיהיב עין יפה הוא ולא גמרינן מיניה אמר רב יוסף [ז]בוכרא וטפתא וארכבתא וקני דחיזרא דבעל הבית וחיזרא דאריסא [ח]כללא דמילתא כל עיקר [ב] [ט]בלמא דבעל הבית נטירותא יתירתא דאריסא ואמר רב יוסף [ג] [י]מרא וזבילא ודוולא וזרנוקא דבעל הבית אריסא עביד בי יאורי: כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים: [כ] קנים מאי עבידתייהו אמרי דבי רבי ינאי קנים המוחלקין שבהן מעמידין את הגפנים: ושניהם מספקין את הקנים: למה לי מה טעם קאמר מה טעם שניהם חולקין בקנים משום דשניהם מספקין את הקנים: **מתני'** [ל]המקבל שדה מחבירו והיא בית השלחין או בית האילן יבש המעין ונקצץ האילן אינו מנכה לו מן חכורו [כא]אם אמר לו חכור לי שדה בית השלחין זו או שדה בית האילן [כב]זה יבש המעין ונקצץ האילן מנכה לו מן חכורו: **גמ'** היכי דמי אילימא דיבש נהרא רבה אמאי אינו מנכה לו מן חכורו [ד] [כג]נימא ליה מכת מדינה היא אמר רב פפא [כד]דיבש נהרא זוטא דאמר ליה איבעי

בזמורות. הקלופין מן הגפנים: **בקנים.** מפרש בגמ' קנים המעמידים את הגפנים שקורין פוסי"ל: **ושניהם מספקין את הקנים.** המחלקים בכל שנה שאין על המרים אלא לעבוד ולשמור אבל שאר דברים על שניהן. וסיפא דמתניתין ליתא אלא בקבלנות דאי בחכירות לא שייכא חלוקה: **גמ' ושניהן מעכבין.** לשנות מן המנהג: **הא' אמר.** בעל הקרקע אי אפשי שתעקור דבעינא דמיתבן אלעאי שיאמרו בה מן הקשין ויהא לה לזבל לזריעתה לשנה הבאה: **והא' אמר.** אם בעל הבית אמר עקור מני האי דאימר ליה לא מצינא מיטרח שהקצירה נוחה מן העקירה: **דתינקר.** שתהא נקיה שאינה צריכה לזבל: **בעינא תיבנא.** אני צריך תבן לבהמותי ואי אפשי שתאחר בקרקע: **שניהן מעכבין זה על זה למה לי.** כיון דתנן בתרוייהו אינו רשאי מכלל דזימנין דיהא ליה למר בהכי ולמר בהכי וזימנין איפכא: **משום דשניהם מעכבין.** כלומר מפני ששניהן יש להם טענה לכאן ולכאן: **ואזל איהו ונכיש.** בעוד שהתבואה מחובטת ותלש ממנה עשבים רעים אלא שלאחר מכאן חזרו וגדלו בהן קלת מהן: **דלא בריבנא ליה.** שלא אחרוש עוד אחריה שהניכוש במקום חרישה שלאחר הקצירה היא למנוע עשבים הרעים: **שנהגו להשכיר אילנות.** עם שדה לבן שיטול האריס חלקו בפירות האילן אע"פ שאינו טורח בהן שאין צריכין לעבודה: **משכירין.** כלומר מסתמא הן מושכרין: **יהבי בתילתא.** נותנין קרקעות לאריסין ע"מ שיטלו הן חלק שלישי וחריס שני חלקים: **ואזל איהו ויהיב בריבעא.** שלא יטול הוא אלא רביע והאריס שלשה חלקים: **דבצרי לך.** שאני נוטל פחות משאר בעלי בתים: **מקבלי בריבעא.** ע"מ ליתן לבעל הקרקע רביע בתבואה: **בוכרא וטפתא וארכבתא וקני דחיזרא דבעל הבית.** סביבות השדה עושין חריץ ונותנין העפר על המילר להגביה סביבותיו ולאחר זמן כשנילד מחזר הוא ומוסיף עליו עפר שנית וכן שלישית. לאשון קרי בוכרא והשני טפתא לשון ריבוי דמטפי לה והשלישי קרי ארכבתא: **קני דחיזרא.** קנים שנועצים בארץ לאורוג בו קוליס או נסרים סביבות השדה: **דבעל הבית.** עליו יגיאה זאת לעשות: **חיזרא גופיה.** הקוליס שאורגין בו סביב הקנים דאריסא: **עיקר בלמא.** עיקר שמירה שאי אפשר בלא היא: **נטירותא יתירתא דאריסא.** עליו להוציא שאינו עושה אלא להקל מעליו שלא יצטרך לטרוח כלל בשמירתה: **מרא.** פוסיי"ל בלע"ז: **וזבילא.** (ג) פאל"א: **ודוולא.** דלי להשקות שדה: **וזרנוקא.** נוד למלאות במקום שנוהגין לדלות בנודות: **אריסא עביד בי יאורי.** עליו לעשות חריצין משפת הנהר עד סוף השדה חריצין הרבה שכשדולין המים מן הנהר שופכין בחריצין המחריצין מוליכין עד סוף השדה והיא שותה מאליה: **מוחלקין.** שמיטלה קליפתן מחשוף הלבן [ד] שעליהן: **שניהם מספקין לכה לי.** פשיטא כיון דתנא דלשניהן הן וחולקין בהן ממילא שמעינן דשניהן מספקין את המחשים דאי לא יהיב מעיקרא אמאי פליג בינייהו: **מתני' בית השלחין.** קרקע יבשה בלא טורח: **מן חכורו.** אם קיבלה ממנו בחכירות בכך וכך כורין לשנה דמעיקרא לא גלי דעתיה דמשום מעיין או אילן טפי לה בחכירותה: **חכור לי בית השלחין זו.** גלי דעתיה דבשביל שהוא בית השלחין טפי לה וחכרה ממנו: **גמ' נהרא רבה.** שהכל משקין ממנו: **נימא ליה מכת מדינה היא.** ותנן לקמן בפירקין (דף קה:) המקבל שדה מחבירו ואכלה חוגב או שנשדפה אם מכת מדינה היא מנכה מן החכירות: **נהרא זוטא.** אמת המים שהמשיכו מן הנהר הגדול אלא הנקעה להשקות ממנה:

משכחת

מסורת הש"ס

(א) בכת"י ודפ"י, שלא נהגו, (ב) [גי' העיון ערך כלם כלמי פי' מיינ לפתוס הפרלמת], (ג) צ"ל זו. רש"ל, (ד) כדי שלא יתליענו. תוס' ב"ב סט. ד"ה מחולקין, (ה) לפנינו הוא בפרשה כח' ד',

רבינו חננאל

[מקום שנהגו לקצור אינו ר]שאי לעקור, זה יכו[ל לומר בשינא דתתבן אר]עאי, והשוכר אינו יכול לעכב עליו. ואם בעל[ו] הבית [אומ'] לעקר[ו]ר, יכ[ול השוכר לומר לא מצינא ל]עקור. וכענין הזה פיר[ושו]. [הבל כמנהג ה]מדינה. הכל לאיתוי הא דת[נ]יא בתוספתא (בפירקין ה"ב) מקום שנ[הגו להשכיר אילנות על גבו]י השדה משכירין, ואפילו ב]דרך בעל השדה ליטול של[יש מהשדה, ובצר] ליה ואמ' לא אטול אלא רביע ה[שדה ואתן] ... שלישים לאריס, מהו דתימא [מצי אמ' ליה אדעתא] דלא יהיבנא ל[ך] באילני, קמ[שמע לן דאיבעי ליה] ל[פרו]שי. וכן אם נהגו [ש]ל[א להשכיר אין משכירין, ואפי]לו אוסיף ליה לבנ[על הבית]. [שמ' מינ' מאן דטעין לשנויי במנ]הגא ע[ליו הראיה]. [אמר ר' יוסף בוכרא ט]פ[ת]א וארכבתא וקני דחיזרי דבעל] הבית. כי כשעושין מ[חיצה לכרם נותנין טיט כשיעור] אמ[ה] רחב וממתינין עד שיבש ונקרא בו]כר[א]. ואחרי כן נותנין ל[מעלה טיט אחר כשיעור אמ]ה ונקרא טפתא. [ונותנין על הטיט עצים כש]יעור זרת יוצא מן הטי[ט. וקני דחי]רזא, [מורכ]בין ויוצאין מן המחיצה, [על בע]ל הבית. כללא דמילתא כל עיקר בל[אמי, פיר', סי]ג. על בעל הבית. [א]בל כ[גון הזימי וקוצי שעושין] על הגדר למנוע ה[שועלים וכיוצא בהם מלחבל ה]כרם, על האריס. ו[אמ' רב יוסף וכו' פי' זבילא, שמ]כניס ומוציא בנ[ך הזבל. דולא, שדולה בו מהנהר. זרנוקא], כמו חמת [עשויה מן העור למלאות בה מי]ם מן הבור. [כשם שחולקין בין כך חולקין בז]מורות ובקנים. לפי [ששניהן מספקין את ה]קנים המרוחלקים המ[עמידין עליה]ן הזמורות, וכשבו[ר]צ[רי]ן הנענבים נוטלין או[תן ונ]ה[נים מהם, ובשנה הבאה ... ... מ]ענ[ו]דין חדש]ים, וקושרין בהם הזמורות [שיהיו הא]שכו[לות הענ]בים תלויים, ולא יהיו מוטלות בקרקע]. מתני' המקבל שדה מחבירו והיא בית הש]להן[ין אור] בית אילן]. אוקימנה בדיבש נהר זוטא,

עין משפט נר מצוה

ג א ב ג מיי' פ"ח מהל' שכירות הל' ו סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שכ סעיף ד:
ד ד ה ו מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ה:
ה ז ח ט מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ג:
ו י מיי' שם הל' ד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שכא סעיף א:
ז כ מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:
ח ל מ מיי' שם ועיין במ"מ טוש"ע שם סעיף א:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מקבלי בריבעתא ואזל איהו: (ב) שם קנים מאי עבידתייהו. נ"ב עיין פ' המוכר את הבית ד' ס"ע פרשב"ם קנים מאי עבידתייהו מה צריכים לכרם קנים הנדליים בקרקע דקנים סתמא משמע ליה במקום גידולן כמו חיצת הקנים קנים המתוקלין מפולין שמעמידין מתת הגפנים כדי שיהיו הגפנים זקופין והשכולות תולין באויר ולא יתקלקלו בקרקע וקורין להו פאשל"ש: (ג) רש"י ד"ה וזבילא פאל"ש. נ"ב בלשון אשכנז מיש"ט גאב"ל: (ד) תוס' ד"ה בלמא וכו' הוא בסמ"ך. נ"ב וכן פי' רשב"ם פ' ח"ה דף ק"ח ע"א:

הגהות הגר"א

[א] גמ' לאיבעי כו'. נ"ב ר"ל דכה"ג מהני לף אם שתק בע"ב. הרמ"ה: [ב] שם בלמא. נ"ב פי' פיוב. לשון הרי"ף: [ג] שם מרא וזבילא. נ"ב מרא. וזבילא. לשון הרמב"ם הקרלוס אמופרין בו הארץ. והכלים שעשאין בהם העפר ומפרש דבל זה ה"ה במוכר והטור חלק עליו בזה וכן ב"ה ובאייב ממה שמליין על סיפא דמתני' כשם כו': [ד] שם נימא כו'. נ"ב ר"ל בחכירות ועי' רש"י כאן ולקמן ק"ה ב' במתני' ועיין תוס' ד"ה מנכה כו'. מ"מ דלא כטור (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' שכ"ח ס"ק ב'):

לעזי רש"י

פושי"ל [פיישיל"ש]. תמוכות גפן.
פושי"ר [פושוי"ר]. מעדר.
פאל"א [פיל"א]. יעה (כלומר כף שטוחה בעלת ידית ארוכה).

מוסף תוספות

א. ולכך שקיל טפי מבעל הבית. ר"פ. ב. חריץ קטן שבין הגדר לחריץ הגדול. רש"ש ב"ב ק: ג. הארכבתא פי' ר"ח עצים שמניחים על המצר ומנוקבין להכניס בתוכם קני דחיזרא. תוס' הרא"ש, ועי' תכמת מנוח בהגהות ומילוטים.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

משכחת לה בין בחכירות ובין בקבלנות. בכולן יש לומר לקלור יקלור לעקור יעקור דכל מה שיש לו לטעון בקבלנות יש לו לטעון בחכירות. וגבי יבש המעיין אם תמר מכור לי שדה [בית] שלמין זו יאורי שדות אחריס[א] דהשתא הוי מכת מדינה אפילו הכי אינו מנכה לו כיון דאפשר לאתויי בדוולא מנכה רבה[ב] דדוקא בחכלה חוב לו נשדפה שאין יכול לתקן הקלקול ע"י שום טורח מנכה לו אי נמי[ג] יש לומר דולאי בחכירות לא היה צריך לומר לעשם זה[ד] אפילו בלא אפשר לאתויי אתי שפיר אבל משום קבלנות איצטריך[ד] שלא יוכל לומר לא אתעסק בה ואפ"ה לא אשלם במיטבא לפי שאינו מחוייב להביא מנכרות אחריס הרחוקים ביותר[ה] ועל כן הולך לומר דלא יבש נהרא רבה ומאי לאתויי בדוולא ולכך מחוייב לעשות בקבלנותו: **הני תרי מתני' קמייתא איתנהו בין בחכרנותא כו'.** ואע"ג דכשם שחולקין בחבוטה ליתא בחכירות מ"מ עיקר מילתא דהיינו רישא מיירי בין בחכירות בין בקבלנות: **אידי ואידי דאמר ליה מחכיר לחוכר.** לכאורה משמע דבא"ל חוכר למחכיר הוי קפידא בלאו האי טעמא מדלא קאמר אידי ואידי בין אמר ליה חוכר למחכיר בין אמר ליה מחכיר לחוכר [א] אבל אי אפשר לומר כן דהא מתני' בדא"ל חוכר למחכיר אייני דקתני א"ל[ו] מחכור לי שדה בית השלחין ואפ"ה משום האי טעמא דוקא הוי קפידא[ז] ולאו דוקא נקט מחכיר לחוכר דה"ה חוכר למחכיר אלא[ז] משום דשמואל לא משכח קפידא במחכיר לחוכר קאמר רבינא דבמחכיר לחוכר נמי הוי קפידא בכה"ג דאייני מתני':

היה דורש לשון הדיוט. לשונות שלא תיקנו חכמים לכתוב אלא הדיוטות הורגלו לכותבן היה דורש ואפילו לא כתב כאילו נכתב דאי דוקא כשכתב מה היה דורש פשיטא שיש לו לקיים כמו שהתנה דהא לאו אסמכתא היא[ח]:

[ט]הכי גרסינן בתוספתא דכתובות (א) אדם מביא כרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנות שהיא מייבת שכך כתב לה אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא פי' כל קרבנות שהיתה מייבת קודם שנשאת לו יביא בעבורה שכתב לה אחריות דאית ליך שאתה חייבת יהא עלי מן קדמת דנא אפילו אוכות שקדמו לנישואין ודוקא בקרבנות שהן חובה[י] לכפרתה כגון לידה וזיבה ולרעת או להכשירה לאכול בתרומה או לשאת ביין אם היא מזיה והכי איתא בירושלמי בכתובות[כ] בפרק נערה דקתני התם אפילו אכלה חלב או חיללה שבת משמע דוקא בהני שצריכה להביא[יא] אבל קרבנות שנדרה ונדבה[כב] קודם נישואין לו לוותה ואכלה לא ישלם[יב] ועד כאן לא מיבעיא לן בס"פ יש נוחלין (נ"ב דף קלט.) בלוותה ואכלה ועמדה ונשאת אי כלוקח הוי מי כיורש הוי אי כלוקח הוי ואין המלוה מוציא מיד הבעל אי כיורש הוי ומוציא אלא בנכסים שהכניסה לו[יג] אבל מנכסי הבעל פשיטא דלא גבי וה"ה לוותה כשהיא תחתיו לגורך מה שאינו משועבד לה[יד] דלא משלם ובלא שום ראיה דבר פשוט הוא דאל"כ אם יקיימנה תלוה ותשלוך לאיבוד ותחיינו ק' מנה בכל יום אבל בזמירות אין לחוש שמדור ותפקידו[טו] ובנדרים ובנדבות נמי אם היה חייב לשלם היתה מפסדת לו כמה וכמה[טז] דאפילו[יז] יוכל להפר[יח] דמשיב כדבריה שבינו לבינה משום הפסד ממונו יש לחוש שמא תדור ותפרע[יט] קודם שישמע ואפילו ישמע זימנין[כ] דמיטולד כדאמר בנדרים בפ' נערה (דף עג.)[כא] ולא[כב] כרב אחא שהיה שהבעל חייב לפרוע חובת אשתו שנלוותה קודם שנשאה מכח דר' יהודה דהכא: **לא ימשכננו יותר מחובו.** [כג]דאף על גב דאין משלם לה הגיעון אלא בכתב מכל מקום לא ימשכננו יותר מחובו: **טעמא** דכתב ליה הכי[כב] **והא אמר רבי יוחנן כו'.** ותימה והא כיון דדרים לשון הדיוט אפילו לא כתב נמי כדפרישית לעיל[כג] ומאי פריך לרבי יוחנן וי"ל דאם איתא דרבי יוחנן דאמר שומטו מעל גבי בניו דמכח לשון הדיוט קאמר היה לו לפרש[כד]:

דאפשר לאתויי בדוולא. וא"ת אפילו לא אפשר נמי אמאי מנכין לו דכיון דלא יבש נהרא רבה מו לא הוי מכת מדינה וי"ל דנקט האי טעמא לאשמועינן דאפילו יבשו נמי אחר יאורי שדות אחריס[א] דהשתא הוי מכת מדינה אפילו הכי אינו מנכה לו כיון דאפשר לאתויי בדוולא מנכה רבה[ב] דדוקא בחכלה חוב לו נשדפה שאין יכול לתקן הקלקול ע"י שום טורח מנכה לו אי נמי[ג] יש לומר דולאי בחכירות לא היה צריך לומר לעשם זה[ד] אפילו בלא אפשר לאתויי אתי שפיר אבל משום קבלנות איצטריך[ד] שלא יוכל לומר לא אתעסק בה ואפ"ה לא אשלם במיטבא לפי שאינו מחוייב להביא מנכרות אחריס הרחוקים ביותר[ה] ועל כן הולך לומר דלא יבש נהרא רבה ומאי לאתויי בדוולא ולכך מחוייב לעשות בקבלנותו: **הני תרי מתני' קמייתא איתנהו בין בחכרנותא כו'.** ואע"ג דכשם שחולקין בחבוטה ליתא בחכירות מ"מ עיקר מילתא דהיינו רישא מיירי בין בחכירות בין בקבלנות: **אידי ואידי דאמר ליה מחכיר לחוכר.** לכאורה משמע דבא"ל חוכר למחכיר הוי קפידא בלאו האי טעמא מדלא קאמר אידי ואידי בין אמר ליה מחכיר לחוכר [א] אבל אי אפשר לומר כן דהא מתני' בדא"ל חוכר למחכיר אייני דקתני א"ל[ו] מחכור לי שדה בית השלחין ואפ"ה משום האי טעמא דוקא הוי קפידא[ז] ולאו דוקא נקט מחכיר לחוכר דה"ה חוכר למחכיר אלא[ז] משום דשמואל לא משכח קפידא במחכיר לחוכר קאמר רבינא דבמחכיר לחוכר נמי הוי קפידא בכה"ג דאייני מתני':

היה דורש לשון הדיוט. לשונות שלא תיקנו חכמים לכתוב אלא הדיוטות הורגלו לכותבן היה דורש ואפילו לא כתב כאילו נכתב דאי דוקא כשכתב מה היה דורש פשיטא שיש לו לקיים כמו שהתנה דהא לאו אסמכתא היא[ח]:

[ט]הכי גרסינן בתוספתא דכתובות (א) אדם מביא כרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנות שהיא מייבת שכך כתב לה אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא פי' כל קרבנות שהיתה מייבת קודם שנשאת לו יביא בעבורה שכתב לה אחריות דאית ליך שאתה חייבת יהא עלי מן קדמת דנא אפילו אוכות שקדמו לנישואין ודוקא בקרבנות שהן חובה[י] לכפרתה כגון לידה וזיבה ולרעת או להכשירה לאכול בתרומה או לשאת ביין אם היא מזיה והכי איתא בירושלמי בכתובות[כ] בפרק נערה דקתני התם אפילו אכלה חלב או חיללה שבת[יא] משמע דוקא בהני שצריכה להביא[יא] אבל קרבנות שנדרה ונדבה[כב] קודם נישואין לו לוותה ואכלה לא ישלם[יב] ועד כאן לא מיבעיא לן בס"פ יש נוחלין (נ"ב דף קלט.) בלוותה ואכלה ועמדה ונשאת אי כלוקח הוי מי כיורש הוי אי כלוקח הוי ואין המלוה מוציא מיד הבעל אי כיורש הוי ומוציא אלא בנכסים שהכניסה לו[יג] אבל מנכסי הבעל פשיטא דלא גבי וה"ה לוותה כשהיא תחתיו לגורך מה שאינו משועבד לה[יד] דלא משלם ובלא שום ראיה דבר פשוט הוא דאל"כ אם יקיימנה תלוה ותשלוך לאיבוד ותחיינו ק' מנה בכל יום אבל בזמירות אין לחוש שמדור ותפקידו[טו] ובנדרים ובנדבות נמי אם היה חייב לשלם היתה מפסדת לו כמה וכמה[טז] דאפילו[יז] יוכל להפר[יח] דמשיב כדבריה שבינו לבינה משום הפסד ממונו יש לחוש שמא תדור ותפרע[יט] קודם שישמע ואפילו ישמע זימנין[כ] דמיטולד כדאמר בנדרים בפ' נערה (דף עג.)[כא] ולא[כב] כרב אחא שהיה שהבעל חייב לפרוע חובת אשתו שנלוותה קודם שנשאה מכח דר' יהודה דהכא: **לא ימשכננו יותר מחובו.** [כג]דאף על גב דאין משלם לה הגיעון אלא בכתב מכל מקום לא ימשכננו יותר מחובו: **טעמא** דכתב ליה הכי[כב] **והא אמר רבי יוחנן כו'.** ותימה והא כיון דדרים לשון הדיוט אפילו לא כתב נמי כדפרישית לעיל[כג] ומאי פריך לרבי יוחנן וי"ל דאם איתא דרבי יוחנן דאמר שומטו מעל גבי בניו דמכח לשון הדיוט קאמר היה לו לפרש[כד]:

איבעי לך לאתויי בדוולא אמר רב פפא[א] הני תרתי מתניתא קמייתא משכחת לה בין בחכרנותא בין בקבלנותא מכאן ואילך דאיתא בקבלנותא ליתא בחכרנותא ודאיתא בחכרנותא ליתא בקבלנותא: אם אמר לו חכור לי שדה בית השלחין זה [וכו']: ואמאי לימא ליה שמא בעלמא אמרי לך מי לא תניא[ב] האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך אע"פ שאין בו אלא לתך הגיעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמתקרי בית כור[ג] כרמא אני מוכר לך אע"פ שאין בו גפנים הגיעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמתקרי פרדסא[ד] אלמא אמר ליה שמא בעלמא אמרי לך הכא נמי נימא ליה שמא בעלמא אמרי לך אמר שמואל לא קשיא[ה] הא דאמר ליה מחכיר לחוכר הא דאמר ליה חוכר למחכיר אמר ליה מחכיר לחוכר שמא בעלמא א"ל א"ל חוכר למחכיר קפידא רבינא אמר אידי ואידי דא"ל מחכיר לחוכר מדקאמר זה מכלל[ו] דקאי בגוה עסקינן בית השלחין למה ליה למימר דקאמר ליה בית השלחין כדקיימא השתא: **מתני' [ז]המקבל שדה מחבירו והובירה שמין אותה כמה ראויה לעשות ונותן לו שכך כותב לו[ח] אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא: **גמ'** ר"מ היה[ט] דורש לשון הדיוט דתניא[י] ר"מ אומר אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא רבי יהודה היה דורש לשון הדיוט[כ] דתניא ר' יהודה אומר[כא] אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבן וקרבן שהיא חייבת[כב] שכך כותב לה אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא[כג] הלל הזקן היה דורש לשון הדיוט דתניא[כד] אנשי אלכסנדריא היו מקדשין את נשותיהם ובשעת כניסתן לחופה באין אחרים וחוטפים אותם מהן ובקשו חכמים לעשות בניהם ממזרים אמר להן הלל הזקן הביאו לי כתובת אמכם הביאו לו כתובת אמן ומצא שכתוב בהן[כה] לכשתכנסי לחופה הוי לי לאינתו ולא עשו בניהם ממזרים ר"י בן קרחה היה דורש לשון הדיוט דתניא[כו] ר"י בן קרחה אומר המלוה את חבירו לא ישמכננו יותר מחובו שכך כותב לו תשלומתא דאית לך עלי כל קבל דיכי טעמא דכתב ליה הכי הא אי לא כתב ליה הכי לא קניא והא אמר רבי[כז] יוחנן משכנו והשיב לו המשכון ומת שומטו מעל גבי בניו אהני**

מאני מי כיורש הוי אי כלוקח הוי ואין המלוה מוציא מיד הבעל אי כיורש הוי ומוציא אלא בנכסים שהכניסה לו[יג] אבל מנכסי הבעל פשיטא דלא גבי וה"ה לוותה כשהיא תחתיו לגורך מה שאינו משועבד לה[יד] דלא משלם ובלא שום ראיה דבר פשוט הוא דאל"כ אם יקיימנה תלוה ותשלוך לאיבוד ותחיינו ק' מנה בכל יום אבל בזמירות אין לחוש שמדור ותפקידו[טו] ובנדרים ובנדבות נמי אם היה חייב לשלם היתה מפסדת לו כמה וכמה[טז] דאפילו[יז] יוכל להפר[יח] דמשיב כדבריה שבינו לבינה משום הפסד ממונו יש לחוש שמא תדור ותפרע[יט] קודם שישמע ואפילו ישמע זימנין[כ] דמיטולד כדאמר בנדרים בפ' נערה (דף עג.)[כא] ולא[כב] כרב אחא שהיה שהבעל חייב לפרוע חובת אשתו שנלוותה קודם שנשאה מכח דר' יהודה דהכא: **לא ימשכננו יותר מחובו.** [כג]דאף על גב דאין משלם לה הגיעון אלא בכתב מכל מקום לא ימשכננו יותר מחובו: **טעמא** דכתב ליה הכי[כב] **והא אמר רבי יוחנן כו'.** ותימה והא כיון דדרים לשון הדיוט אפילו לא כתב נמי כדפרישית לעיל[כג] ומאי פריך לרבי יוחנן וי"ל דאם איתא דרבי יוחנן דאמר שומטו מעל גבי בניו דמכח לשון הדיוט קאמר היה לו לפרש[כד]:

מוסף רש"י

בית כור. לפי תשבון פתחים כתלר המשבן (ב"ב ז). אדם מביא קרבן עשיר על אשתו. אשם היתה עניה ומתיירה קרבן עני ולא הספיקה להביא קרבן עני על שיתה לו הרי זה מביא קרבן עשיר על אשתו וכן בכל קרבנות שהיא חייבת קודם לכן ואפילו קרבן קבוע שאינו בעולה ויורד (נזיר כד.). ולא אמרינן דאע"פ שנשאת לעשיר עניה היא דמה שקנתה אשה קנה בעלה אלא כל הקורבנות שחייבת מביא עליה (נדרים לה:) משכנו והשיב לו המשכון ומת. לוה לאחר שהשיב לו את הטבוע, שומטו. מלוה, מעל גבי בניו. ואין נעשה אללו כשאר מטלטלים שלהן דלא משתעבדי לבעל חוב, דכיון דמשכניה קנייה (לקמן קיד:).

מוסף תוספות

א. שכן הוא רגילות שלא ייבש זה בלא זה, סד"א. תוס' הרא"ש. ב. ואין הפסד אלא תוספת טורח יש לך. תוס' הרא"ש. ג. כגון שלא יבש רק זה המעיין לבדו. מיוחס לריטב"ן. ד. אע"פ שנתרבה טרחו. תוס' הרא"ש. ה. [ד]אדעתא דטורח גדול כזה לא נכנסתי לשדה. תוס' הרא"ש. ו. אלא ע"כ דאף בדאמר ליה חוכר למחכיר צריכין להאי טעמא. תוס' הרא"ש. ז. האי דלא קאמר אידי ואידי בין אמר ליה חוכר למחכיר בין אמר ליה מחכיר לחוכר. תוס' הרא"ש. ח. כיון דלא אמר מילתא יתירא ובידו. תוס' הרא"ש. ט. כתוס' הרא"ש מתמלל הדיבור: אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכו'. נראה כגירסת הספרים והכי. תוס' הרא"ש. י. פירוש לאו דוקא קיני זיבה וילדת דשייך בעל בהו, אלא אפילו אכלה חלב או חיללה שבת דלא שייך בהו חייב להביא עליה חטאתה. תוס' ר"ת. יא. קרבן חובה. תוס' הרא"ש. יב. דדוקא קרבנות חובותיה קיבל עליו דלא ניחא ליה לאינשי שתהיה אשה אצלו מחוסרת כפרה. פי' הרא"ש מיז כד. יג. אם המלוה מוציא נכסי מלוג מיד הבעל אז לא. תוס' הרא"ש. יד. [כגון] מזונות או קרבנות או נדבות שנדרה תחתיו. ר"פ. טו. כיון שהיא מצטערת. תוס' הרא"ש. טז. שתדור שלא בפניו כשמתקוטט עמה. ר"פ. יז. את"ל. תוס' הרא"ש. יח. בימים שמרוב. ר"פ. יט. משלו. מיוחס לריטב"ן. כ. דלא מסיק אדעתיה להפר אפילו תלמיד חכם [דזימנין]. מיוחס לריטב"ן. כא. גבי האומר לאפוטרופוס כל נדרים שתדור אשתי הפר לה דבעי לאוכוחי מינה דיש הפרה קודם שישמע הבעל, ודחי ודאי דמפר לה אפוטרופוס בתר דשמע בעל, ופריך אי שמע בעל ליפר לה ושמני סבר דלמא איטריך. מיוחס לריטב"ן. כב. בתוס' הרא"ש נוסף: "הא לא כתב ליה לא"ל. כג. [תוד"ה היה] ומהאי טעמא נמי קאמר ר' יוחנן דשומטו מעל בניו דכמאן דכתב ליה דמי. תוס' הרא"ש. כד. והכי פריך טעמא דנהגו לכתוב כן הא לא נהגו לא והא אמר ר' יוחנן שומטו אפילו לא נהגו לכתוב כן. תוס' הרא"ש.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג לה בתמ"כ. נ"ב בפרקה מלוטע בתגלת מלוטע סוף פ"ד [פרקה ד' על פסוק זאת תורת אשר בו נגע לעצעת]: (ב) בא"ד אתרתין דאית כל"ל ותוס' ה' ממתק: (ג) תוס' ד"ה ה"ג בתוספתא דכתובות פ"ד [הי"ל] דלה:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה אידי. אבל כו'. נ"ב ומ"ש מולק:

רבינו חננאל

ואיפשר לאשקויי מנהרא רבה בדוולא. אמ' רב פפא הני תרתי מתניתין וכול'. מקבל, [א] נוטל שליש או רביע מבוראות הארץ ההיא בתורת חלוקה בין רב למעט. חוכר, נוטל מה שפוסק עם האריס בין רב למעט, ואין לו בשאר כל תבואת השדה כלום. ירושלמי (בפירקין ה"ב), אמ' ר' יצחק בשנקצצו כל האילנות, אבל אם נשתיירו בו (ממעט) [ממטע] עשרה לבית סאה, יכול למימר ליה קמייתא היו כחשין ולא הוו עבדין סגין, האידנא אינון דלילין ועבדין סגין. תניא. ר' מאיר היה דורש לשון הדיוט, אם אוביר וכול'. פירי' ר' מאיר דבעי תנאי כפול, וסבר נמי כל דאו לא קאני ב). דהא מתניתא היה בה לשון הדיוט כדברי תורה שאין צריכין חיזוק, ומקיים דברהון אע"ג דאינון אם, ולית בהו תנאי כפול ג). ולא איבריר לן בהדיא מאי טעמא דר' מאיר בהא, מיהו מדחזינן רבא דפשיט ואמ', כיון דלא אמ' מילתא יתירתא שעביד נפשיה. שמע מינה דהאי הוא טעמא דר' מאיר בהא, ומשום הכי מחייב למוביר לשלם במיטבא, זה בלבד ולא זולתו. ביוצא בו, היה ר' יהודה מחייב לבעל להביא קרבן עשיר על אשתו, וכן כל קרבן שהיא חייבת מקודם לכן, הואיל וכתב לה ואחרן דאית לך מקדמת דנה עלי, שעביד נפשיה. הלל הזקן מצא כתוב בכתובות בני אלכסנדריה, לכשתכנסי עמי לחופה הוי לי לאינתו, ודרש בה לשון הדיוט, ואמ' אע"פ שמקדשין, כיון שכותבין בכתובותיהן הדברים הללו, לא חיילא עלה הוויא דאישות עד שתיכנס עמו בחופה. **ריב"ק היה דורש לשון הדיוט וכו'.** פי' כיון שכותב הלוה למלוה יש לך להשתלם מנכסי כנגד חובך שאתה נושה בי, לפי' למשכנו יותר מכדי חובו אין לו, שכך כותב לו תשלומתא וכו', שלא שעבד לו מנכסיו אלא כנגד חובו בלבד כאשר כתב לו שהוא התשלום, ש"מ כי זה שעשבד לו והקנה למלוה למשכן כנגד חובו מנכסיו, העמיד"ו לו כמו פרעון, לפי' אין לו יותר מכדי חובו. ומקשי' טעמ' דכתב ליה הכי, הא לא כתב ליה הכי לא קני ליה למשכון, והא"ר יוחנן משכנו והחזירו לו לשכב עליו, ומת הלוה, המלוה בא ושומטו מע"ג בניו ונפרע ממנו חובו, ש"מ כי משעה שמשכנו קנאו, ולא נעשה מטלטלין אצל בניו, נמצא גם בזה המשכון כפרעון. **ויש מי שגרס** והא"ר יוחנן בדרך קושיא. וכך פירושו, מפני מה אמרת אם יכתוב לו כך וכך להיו' המשכון כנגד החוב, הוא המשכון הנקנ' בפרעון. והא"ר יוחנן משכנו [ומת] שומטו מע"ג בניו, כלומר קנאו ולא נעשה מטלטלין אצל בניו, כדבינן למימר קמן (קטו.), מאחר שמחזירין למה חוזרין וממכנין, שלא תהא שביעי' משמטתו, ושלא יעשה מטלטלין אצל בניו. ולמה שומטו, כדתנן (לקמן קיג.) ואם מת אינו מחזיר ליורשיו. הנה אע"פ שלא משכנו בשומא בתורת פרעון קנאו.

ט) וכדאמרינן בגמרא לעיל קנ: דכ"ע יהבי בתילתא וכו' דכ"ע מקבלי בריבעא וכו'. ב) לעיל סו: אמרינן הכי משמיה דרבה, כל דאי לא קני. ג) אבל המתנה כמשפטי המתנאים אין בו אסמכתא, ראה ספר המקח והממכר שער יח.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות